

Een kind wordt wijzer, als een ouder dom kan zijn

Ivo Mijland

Volwassenen zijn kinderen die verleerd hebben hoe je goed moet luisteren. Deze zin moet je nog eens lezen om de kracht er van te ervaren. Volwassenen zijn kinderen die verleerd hebben hoe je goed moet luisteren. Versta je hem? Daar waar nieuwsgierigheid een van de mooiste karaktereigenschappen is van kinderen, is alwetendheid een van de grootste valkuilen van hun ouders. We leren nieuwsgierigheid namelijk af, omdat we vinden dat nieuwsgierigheid op een bepaald moment ook brutaal kan worden gevonden.

Ik maakte in mijn praktijk voor contextuele therapie onlangs kennis met een jonge vrouw. Op haar gezicht 'las' ik een groot litteken. Ik merkte dat het mijn aandacht trok. En ik merkte dat ik mijn best deed om er niet naar te kijken. Het voelde zo onrechtvaardig om haar in de eerste ontmoeting aan te staren op iets wat een verhaal moest bevatten. Het lukte maar half. Ik besloot nogmaals naar het litteken te kijken en vroeg me af wat ik gedaan zou hebben als ik kind was op dat moment. Ik schrok van de flits door mijn hoofd. Als kind zou ik mijn nieuwsgierigheid niet kunnen bedwingen en er naar gevraagd hebben. Ik keek de vrouw nog eens aan en zei: "Jij weet dat ik zie dat je een litteken hebt. Daarom vind ik het rechtvaardig er naar te vragen. Welk verhaal zit er achter dit litteken?" De vrouw begon te huilen en antwoordde: "Normaal vragen alleen kinderen dat. En dat vind ik fijn. Volwassenen staren je alleen maar na en kletsen achter je rug." Ik was blij dat ik mijn kind had laten spreken.

Als opvoeder spreek je als ouder vaak met je kinderen. Over school, over vriendjes, over internet, over een boek dat ze lezen. Praten met je kind gaat doorgaans makkelijk. Want kinderen zijn prima praters. Ze praten gewoon terug en beantwoorden al je vragen. Makkelijk zat. Maar wat als het kind niet praat met woorden? Wat als het praat met ongewenst gedrag? Veel ouders veranderen dan van positie. Ze worden geen vragensteller meer, maar beoordelaars. Want hun kind is stout, lastig, stil of brutaal:

"Jij luistert niet!"

"Houd daar mee op!"

"Laat je zusje met rust!"

"Naar je kamer. Nu!"

"Vertel nu eens wat er is. Als je niet praat kunnen we je ook niet helpen!"

"Ik ben dat geklier spuugzat!"

In stevige woorden spreken ouders hun 'niet goed functionerende' kind aan op hun veranderde gedrag. In die woorden wordt het kind klem gezet en verliest het een stukje van zichzelf. Het ervaart dat het niet goed genoeg is. Dat terwijl ongewenst gedrag vaak voortkomt uit de last om te praten over moeilijkere dingen. Want praten over makkelijke en leuke dingen, dat is makkelijk zat. Kinderen vinden het echter veel moeilijker te spreken over wat lastig is. Daar zijn meer redenen voor te

noemen, maar een belangrijke is de loyaliteit van het kind aan ouders. Het kind praat niet, omdat het bang is ouders verdrietig te maken. Daardoor gaat het verhaal naar binnen, en ontwikkelt zich ongewenst gedrag. Het kind doet zichzelf te kort, omdat het vermoedt dat ouders het verhaal niet kunnen verdragen. En daar ontstaat de opvoedparadox. Het kind nodigt ouders met het gedrag (onbewust) uit om boos te worden, terwijl ze hopen dat ouders juist nieuwsgierig kunnen zijn. Ouders reageren daarmee, helaas, op het zichtbare beeld dat het kind toont, terwijl het beeld voortkomt uit een onzichtbaar gegeven. Als je als ouder een goede stap wilt zetten in het gesprek met je kind, wees dan vooral grenzeloos nieuwsgierig. Op het moment dat je het gedrag van je kind niet (meer) begrijpt, wordt het tijd om dom te zijn. Stel op een rustige en verbonden manier vragen zonder in te vullen wat je ziet. Zeg bijvoorbeeld: "Wil je me vertellen wat er gebeurde?" of "Wil je me helpen om te begrijpen hoe het met je gaat?" Een kind wordt wijzer, als een ouder dom kan zijn. Dom in de betekenis: ik zie wat ik zie, maar zie niet wat jij ziet. Daarmee wordt het onzichtbare zichtbaar en doorbreek je de paradox. Ouders van Nederland: veel plezier met nieuwsgierig zijn.